

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9 Sub. Code :

1	7	2	2	4
---	---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	3
---	---	---	---

**B.A./B.Sc. (General) 3rd Semester
(2124)**

HISTORY (In all Mediums)

Paper : History of India 1750-1964 A.D.

Time Allowed : Three Hours] [Maximum Marks : 90

Note :— Attempt **FIVE** questions in all, including Question No. 1 which is compulsory and selecting **ONE** question from each Unit.

1. Attempt any **NINE** questions of the following in about **25-30** words each :

- (i) Write two effects of Battle of Plassey.
- (ii) Who was Mir Qasim ?
- (iii) Write two administrative reforms of Warren Hastings.
- (iv) What do you understand by Cornwallis Code ?
- (v) Write two social reforms of William Bentinck.
- (vi) Write two educational reforms of Lord Dalhousie.
- (vii) Who was Mangal Pandey ?

- (viii) When and who founded the Arya Samaj ?
- (ix) Who was B.R. Ambedkar ?
- (x) Mention the names of three extremist leaders.
- (xi) Give the two causes which led to the Civil Disobedience Movement.
- (xii) Who was Mohammed Ali Jinnah ?
- (xiii) Who was the last Viceroy of India ?
- (xiv) Give two causes of partition of India.
- (xv) Why was demand for reorganization of States made ?

9×2=18

UNIT-I

- 2. What were the causes and significance of Battle of Plassey ?
18
- 3. Describe briefly the key reforms of William Bentinck in administrative, social, economic and educational sectors. 18

UNIT-II

- 4. Describe the origin, growth and achievements of Aligarh Movement. 18
- 5. What role did Mahatma Gandhi play for the upliftment of depressed class ? 18

UNIT-III

6. Write a note on Civil Disobedience Movement in India. 18
7. Describe the main factors which were responsible for the growth of communal politics. 18

UNIT-IV

8. Write a note on Indian Independence Act. 18
9. On the outline map of India, show the following **FIVE** historical places and also add explanatory notes on any **FOUR** :
Calcutta, Goa, Buxar, Amritsar, Lucknow. 18

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- कुल पांच प्रश्न हल करें, जिसमें प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है तथा प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न का चयन करें।

1. निम्नलिखित में से कोई नौ प्रश्न हल करें, जो लगभग 25-30 शब्दों में हों :
 - (i) प्लासी के युद्ध के दो प्रभाव लिखें।
 - (ii) मीर कासिम कौन था ?
 - (iii) वारेन हेस्टिंग्स के दो प्रशासनिक सुधार लिखें।
 - (iv) कॉर्नवालिस संहिता से आप क्या समझते हैं ?
 - (v) विलियम बेंटिक के दो सामाजिक सुधार लिखें।

(vi) लॉर्ड डलहौजी के दो शैक्षिक सुधार लिखें।

(vii) मंगल पांडे कौन था ?

(viii) आर्य समाज की स्थापना कब और किसने की ?

(ix) बी.आर. आंबेडकर कौन थे ?

(x) तीन चरमपंथी नेताओं के नाम बताइए।

(xi) सविनय अवज्ञा आंदोलन के दो कारण बताइए।

(xii) मोहम्मद अली जिन्ना कौन थे ?

(xiii) भारत के अंतिम वायसराय कौन थे ?

(xiv) भारत के विभाजन के दो कारण बताइए।

(xv) राज्यों के पुनर्गठन की मांग क्यों की गई ? $9 \times 2 = 18$

यूनिट-I

2. प्लासी के युद्ध के कारण और महत्व क्या थे ? 18
3. प्रशासनिक, सामाजिक, आर्थिक और शैक्षिक क्षेत्रों में विलियम बेंटिक के प्रमुख सुधारों का संक्षेप में वर्णन करें। 18

यूनिट-II

4. अलीगढ़ आंदोलन की उत्पत्ति, विकास और उपलब्धियों का वर्णन करें। 18
5. दलित वर्ग के उत्थान के लिए महात्मा गांधी ने क्या भूमिका निभाई ? 18

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਭਾਰਤ ਮੇਂ ਸਵਿਨਯ ਅਵਜ਼ਾ ਆਂਦੋਲਨ ਪਰ ਏਕ ਨੋਟ ਲਿਖੇਂ। 18
7. ਸਾਂਪ੍ਰਦਾਯਿਕ ਰਾਜਨੀਤਿ ਕੇ ਵਿਕਾਸ ਕੇ ਲਿਏ ਜਿੰਮੇਦਾਰ ਮੁਖਯ ਕਾਰਕੋਂ ਕਾ ਵਰਨਿ ਕਰੇਂ। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਭਾਰਤੀਯ ਸਵਤੰਤ੍ਰਤਾ ਅਧਿਨਿਯਮ ਪਰ ਏਕ ਨੋਟ ਲਿਖੇਂ। 18
9. ਭਾਰਤ ਕੇ ਰੂਪਰੇਖਾ ਮਾਨਚਿਤ੍ਰ ਪਰ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਪਾੱਚ ਐਤਿਹਾਸਿਕ ਸਥਾਨੋਂ ਕੋ ਦਰਸਾਇਏ ਤਥਾ ਕਿਨ੍ਹੀ ਚਾਰ ਪਰ ਵਯਾਖਯਾਤਮਕ ਟਿੱਪਣਿਯੋਂ ਭੀ ਦੀਜਿਏ ਕਲਕਤਾ, ਗੋਵਾ, ਬਕਸਰ, ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਲਖਨਊ। 18

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਜੋ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ।

1. ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰੋ :
 - (i) ਪਲਾਸੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਿਖੋ।
 - (ii) ਮੀਰ ਕਾਸਿਮ ਕੌਣ ਸੀ ?
 - (iii) ਵਾਰਨ ਹੇਸਟਿੰਗਜ਼ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸੁਧਾਰ ਲਿਖੋ।
 - (iv) ਕੋਰਨਵਾਲਿਸ ਕੋਡ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ?
 - (v) ਵਿਲੀਅਮ ਬੈਂਟਿੰਕ ਦੇ ਦੋ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਧਾਰ ਲਿਖੋ।

- (vi) ਲਾਰਡ ਡਲਹੌਜ਼ੀ ਦੇ ਦੋ ਵਿਦਿਅਕ ਸੁਧਾਰ ਲਿਖੋ।
- (vii) ਮੰਗਲ ਪਾਂਡੇ ਕੌਣ ਸੀ ?
- (viii) ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?
- (ix) ਬੀ.ਆਰ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਕੌਣ ਸੀ ?
- (x) ਤਿੰਨ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੋ।
- (xi) ਉਹ ਦੋ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਸਿਵਲ ਨਾਫ਼ਰਮਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਹੋਇਆ।
- (xii) ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਜਿਨਾਹ ਕੌਣ ਸੀ ?
- (xiii) ਭਾਰਤ ਦਾ ਆਖਰੀ ਵਾਇਸਰਾਏ ਕੌਣ ਸੀ ?
- (xiv) ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ।
- (xv) ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ? $9 \times 2 = 18$

ਯੂਨਿਟ-I

- 2. ਪਲਾਸੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਕੀ ਸਨ ? 18
- 3. ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ, ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਲੀਅਮ ਬੈਂਟਿੰਕ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-II

- 4. ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਮੂਲ, ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 18
- 5. ਦਲਿਤ ਵਰਗ ਦੇ ਉਥਾਨ ਲਈ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ? 18

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਨਾਫਰਮਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 18
7. ਉਹਨਾਂ ਮੁੱਖ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ ਜੋ ਫਿਰਕੂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਭਾਰਤੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਐਕਟ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 18
9. ਭਾਰਤ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪੰਜ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚਾਰ 'ਤੇ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
ਕਲਕੱਤਾ, ਗੋਆ, ਬਕਸਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਲਖਨਊ। 18